

3. maj 2013

## Kemikalieindsats 2014 - 2017

### Erhvervslivets hovedsynspunkter og forslag

#### 1. Indledning

Miljøstyrelsen har meldt ud, at den kommende kemikalieindsats vil skulle flugte med regeringsgrundlagets vægt på grøn omstilling med stort fokus på ressourcer, vækst og miljø. Miljøstyrelsen har søgt dialog med interessenterne på et tidligt tidspunkt i forberedelsen af planen. Miljøstyrelsen og Folketingets Miljøudvalg afholder blandt andet en workshop den 6. – 7. maj med aktørerne på området.

En bred kreds af erhvervsorganisationer<sup>1</sup> med interesse for kemikalier og kemikalieregulering har drøftet ønskerne til en kommende kemikalieindsats. Ønskerne er beskrevet i dette papir.

#### 2. Principper

Vi har identificeret tre principper, som vi finder, bør være styrende for den fremtidige indsats på kemikalieområdet.

- Kemiens muligheder i det moderne samfund skal udnyttes
- Kemidebatten skal være nuanceret
- Kemikaliereguleringen skal være internationalt og fagligt/videnskabeligt baseret

I det følgende vil vi uddybe principperne og komme med forslag til temaer, som vi foreslår, bliver omfattet af den kommende kemikalieindsats.

---

<sup>1</sup> Dansk Erhverv, Dansk Industri, Kemi & Life Science og Plastindustrien

## **2.1 Kemiens muligheder i det moderne samfund skal udnyttes**

Det er i erhvervslivet store interesse, at den kommende kemikalieindsats støtter op om en ansvarlig og bæredygtig anvendelse af kemikalier. En indsats, der effektivt udnytter de økonomiske og administrative ressourcer og desuden reelt er til gavn for vækst og konkurrenceevne samtidig med, at den bidrager til at forbedre sundhed og miljø.

### **Udfordring**

I den eksisterende regulering lægges ikke tilstrækkelig vægt på nytteeffekter, på væsentlighed og på, hvordan reguleringen påvirker konkurrenceevnen.

### **Løsning**

Der er behov for at udvide begrebsapparatet omkring kemikalier til at indeholde vurderingskriterier som konkurrenceevne, vækst, nytteværdi, innovation og grønne løsninger. Der er behov for at se på anvendelsen af kemi i et helhedsperspektiv, som supplerer opmærksomheden på miljø- og sundhedsrisici.

## **2.2 Krav om en nuanceret kemikaliedebat**

### **Udfordring**

Kemikaliedebatten i det offentlige og politiske rum domineres af en kritisk og unuanceret tilgang til brugen af kemikalier. Debatten er reduceret til ensidige og forenkede budskaber om farlighed, forsigtighed og kemiens unødvendighed uden plads til nuancerede argumenter om eksponeringsrisiko, nytte og kemiens betydning i et moderne samfund.

### **Udfordring**

I debatten misbruges forsigtighedsprincippet ofte som argument for et krav om politisk indgriben mod specifikke kemikalier eller nye teknologier, hvilket kan medvirke til at bremse en måske miljø- og sundhedsmæssig gavnlig udvikling.

Brug af kemikalier handler langt fra udelukkende om uønskede stoffer i importerede forbrugerprodukter. Danske virksomheder anvender hver dag kemikalier i fremstillingen af en lang række produkter til gavn for vores samfund. Vi har behov for en ny kemikaliedebat, der understøtter virksomhedernes ansvarlige anvendelse af kemikalier og deres arbejde med udvikling af nye miljøvenlige produkter og ressourceeffektive løsninger som bidrag til væksten.

### **Løsning**

Kemikalieindsats 2014-2017 skal have fokus på at fremme en nuanceret, afbalanceret og faktuel kemikaliedebat. Målet er, at kemikaliedebatten og formidling af viden om kemikalier sker med udgangspunkt i en balanceret risikotilgang, der lægger vægt på vurderingerne i EU's sagkyndige og videnskabelige organer.

### **Løsning**

Det er i forbrugernes, myndighedernes og industriens interesse, at kemikaliedebatten afspejler et nuanceret syn på brugen af kemikalier og kemikaliers nytte- og skadevirkning. Myndig-

heder, forskere og andre autoriteter har en særlig forpligtelse til at formidle kompleksiteten i anvendelsen af kemikalier og ikke reducere kemidebatten til en ensidig fokusering på farer for at fange forbrugernes opmærksomhed.

**Løsning**

En løsning kan være at stille krav om, at informationskampagner og organisationer, der finansieres af offentlige midler, bygger sin formidling på afbalancerede og saglige argumenter og videnskabeligt anerkendte risikovurderinger. Forbrugerinformation i Miljøstyrelsen skal styrkes.

**Løsning**

Der skal endvidere sikres, at forsigtighedsprincippet anvendes i en saglig kontekst og ikke til at begrunde indgreb på grund af frygt, der ikke kan underbygges videnskabeligt og hvor risici er minimale. Således bør Miljøstyrelsen tage initiativ til en konference om anvendelse af forsigtighedsprincippet.

### **2.3 Kemikalireguleringen skal være internationalt og faglig/videnskabelig baseret**

Med den europæiske kemikalielovgivning i REACH har vi fået en meget ambitiøs og ressourcekrævende lovgivning, både for virksomheder og myndigheder. Virksomhederne bruger mange kræfter på at tilvejebringe den nødvendige dokumentation for stoffernes virkninger og formidling af information op og ned i værdikæden. Og for myndighederne er der behov for at lægge ressourcer i det internationale arbejde med at implementere og evaluere samt opstille fælles vilkår og begrænsninger for de problematiske stoffer.

**Udfordring**

Men REACH er også netop den lovgivning, som kan give betydelige resultater for sundhed og miljø og for virksomhedernes konkurrenceevne på længere sigt. Hvis bare den får lov at virke. Og hvis børnesygdommene overstås. Der er imidlertid desværre den indbyggede svaghed i REACH i forhold til de politiske systemer i EU og medlemslandene, at implementeringen strækker sig over lang tid, og at resultaterne ikke kommer så hurtigt som kravet om politisk markering. Derfor fristes politikerne til at lave national særlovgivning. Det skaber som regel en masse besvær uden at sætte sig mærkbare aftryk på sundhed og miljø.

**Udfordring**

Et andet udfordrende element er tendensen til at tilsidesætte videnskabeligt baserede vurderinger fra fx EU's videnskabelige fora. Det sker både på EU-niveau og nationalt. Det er selvfølgelig mest generende i forbindelse med national særlovgivning og skaber også problemer for virksomheder på tværs af landene, fordi der vil være en række forskellige regelsæt, som gør sig gældende, frem for ét fælles regelsæt, som er hele formålet med REACH.

**Løsning** I den kommende kemikalieindsats skal der afsættes tilstrækkelige ressourcer til at give REACH og CLP høj prioritet, herunder særligt arbejdet i de forskellige kommitter og udvalg i ECHA og Kommissionen. Dansk viden skal styrkes og spilles ind i de internationale processer, herunder især OECD, ISO og EU. Myndighederne skal endvidere have ressourcer og mod til at forsvare fagligheden og imødegå fejl og myter offentligt.

### **3. Centrale temaer**

Vi vil i det følgende gennemgå udvalgte temaer, som bør have en central placering i den kommende kemikalieindsats.

#### **3.1 REACH og CLP**

##### **3.1.1. Forbedret håndhævelsesindsats**

**Udfordring** Det er vigtigt med en ensartet håndhævelsesindsats ud fra en fælles forståelse af REACH. Uensartede håndhævelsesindsatser, herunder forskellige fortolkninger, giver usikkerhed om gældende ret, administrativt bøvnl og konkurrenceforvriddning.

**Løsning** Koordineringen af medlemslandenes håndhævelsesindsatser skal forbedres, bl.a. igennem en styrkelse af arbejdet i Forum. For danske virksomheder, der handler med det internationale marked, både EU og 3. lande, er det afgørende, at EU-Kommissionens fortolkninger respekteres.

##### **3.1.2. Krav til kvalitet af registreringer**

**Udfordring** Kvaliteten af registreringerne er en udfordring for både virksomheder og myndigheder. Hvis der ikke fås tilstrækkeligt gode registreringer, bliver hele REACH-systemets troværdighed sat på spil. Der er desuden en uhensigtsmæssig uklarhed om mulighederne for at forkaste en registrering i evalueringsfasen.

**Løsning** Danmark bør i de forskellige REACH-fora arbejde for, at der sættes tiltag i værk for at forbedre registreringerne, herunder udarbejdes værktøjer, der kan hjælpe virksomhederne. På nationalt plan vil forberedelse af hjælp til de virksomheder, der skal registrere i 2018, være hensigtsmæssigt. Evalueringen af registreringer og stofvurderinger skal styrkes, ligesom de danske myndigheders involvering i stofvurderinger skal styrkes.

##### **3.1.3. Undgå konkurrenceforvridende import af artikler**

**Udfordring** Artikler med indhold af godkendelsespligtige stoffer vil fortsat lovligt kunne importeres til EU (hvis der ikke er supplerende begrænsningsregler). Det giver konkurrenceforvriddning for europæiske producenter og forhindrer ikke eksponering af mennesker og miljø i EU.

**Løsning** For at fastholde europæisk produktion og styrke den forebyggende indsats, bør der ske en ligestilling imellem de europæisk producerede artikler med de ikke-europæisk producerede ar-

tikler. Det er vigtigt, at der er et aktivt samarbejde mellem myndigheder og organisationer med henblik på udfasning af særlig problematiske stoffer. Allerede i en tidlig fase bør det analyseres, hvilke tiltag (godkendelse, begrænsning, mærkning og klassificering eller anden lovgivning), der er de mest hensigtsmæssige.

#### **Udfordring**

#### **3.1.4. National særlovgivning skal undgås**

Udgangspunktet for den europæiske kemikaliereregulering via forordninger er, at nationale særlove skal undgås. Det er afgørende, at dette respekteres af hensyn til EU's indre marked og virksomhedernes konkurrenceevne. Det må imidlertid konstateres, at flere medlemslande, herunder Danmark, på trods heraf gennemfører nationale særlove, der desuden kan være i strid med forordningerne.

#### **Løsning**

Den kommende kemikalieindsats skal derfor fokusere på at opnå maksimal indflydelse på de europæiske regler og politikformulering. Her er det især vigtigt at samarbejde på tværs af ministerier, og at der er en accept hos alle myndigheder af den europæiske lovgivning.

#### **Udfordring**

#### **3.2 Substitution – nye materialer og produktdesigns**

Uønskede kemiske stoffer i materialer og produkter mindsker muligheden for genanvendelse af affald. Øget affaldsgenanvendelse uden uønskede stoffer kan ske igennem styrkelse af danske virksomheders muligheder for at substituere til mere grøn eller bæredygtig kemi i forbindelse med udvikling af nye materialer/produkter. Den nye kemikalieindsats 2014-2017 bør have dette som målsætning.

Samfundet har brug for en indsats, der skaber mere bæredygtige løsninger, som målrettet fjerner uønskede stoffer fra vores anvendte materialer og produkter, men som også sigter på at muliggøre øget genanvendelsen af affaldet. I dag har virksomheder fokus på substitution af uønskede stoffer, men mest med det formål at overholde f.eks. kommende REACH krav og for at sikre sundheds- og miljømæssigt bedre materialer/produkter. Skal virksomheder udvide deres fokus med substitution til også at tage hensyn til øget affaldsgenanvendelse kræver det langt mere samarbejde i værdikæden og i højere grad i et livscyklus-sammenhæng.

#### **Udfordring**

Overordnet set er substitution en udfordring for mange danske virksomheder, især de mindre importerende virksomheder. Gennemførelse af substitutionsprojekter er meget omkostningstungt og udføres typisk af store producenter. Det er derfor nødvendigt at støtte virksomheder med rådgivning og økonomi. Indsatsen bør også anerkende, at hovedparten af de kemiske produkter importeres, hvilket gør substitution vanskeligt.

gere. Der er derfor også brug for en indsats, der styrker importørernes egen kvalitetskontrol i leverandørkæden.

- Løsning** Kemikalieindsatsen 2014-2017 skal drive innovative substitutionsprojekter, som kan beskrives som inspirerende forretningsmodeller, som andre virksomheder og markeder kan inspireres af.
- Løsning** Der skal udvikles innovative substitutionsprojekter, som sigter på at skabe nye materialer/produkter, der ikke hindrer affalds-genanvendelse og samtidig styrker erhvervslivet forretningsmæssigt.
- Løsning** Målrettede substitutionsprojekter skal afgrænses til udvalgte materiale/produkter og affaldstyper med et vist volumen og markedsøkonomisk værdi. Dette er væsentligt for at producenter og affaldsvirksomheder ønsker at samarbejde i projekter og investere i nye løsninger. Ligeledes er det vigtigt at projekterne fokuserer på en affaldstype inden for et markedsområde, hvor der er danske producenter, gerne med tradition med produktudvikling. Markedsområder kan f.eks. være emballage og tekstilindustrien.

### **3.3 Ressourceeffektivitet**

- Udfordring** Det bliver en udfordring at skulle vægte kemikalierereguleringens mål om beskyttelse af miljø og sundhed i forhold til visionen om et resourceeffektivt samfund med fokus på øget genanvendelse og resourceudnyttelse.
- Udfordring** Der findes flere eksempler på, at national miljøregulering modarbejder kravet om resourceudnyttelse og genanvendelse af materialer. Det gælder fx forbud mod bly i PVC og phthalatforbuddet.
- Udfordring** Håndtering af historisk affald med indhold af stoffer, som i dag betragtes som uønskede, er ligeledes en udfordring i forhold til målet om øget genanvendelse og resourceudnyttelse.
- Udfordring** Øgede krav om genanvendelse, resourceudnyttelse og brug af fornybare ressourcer er nye kriterier i vurderingen af kemikalier og det bliver en udfordring at sikre, at kriterierne fremmer grøn omstilling og vækst og ikke kommer til at stå i vejen for innovation og udnyttelsen af de kemiske stoffers potentialer.
- Løsning** Kemikalieindsatsen 2014-2017 skal sikre en vægtning af hensynet til resourceeffektivitet i forhold til hensynet til beskyttelse af miljø og sundhed.
- Løsning** Nationale særregler, der bremser innovation i genanvendelsen af stoffer og materialer skal fjernes.
- Løsning** Det vil være væsentligt at se på de kemiske stoffers og materialernes funktionalitet i et livscyklusperspektiv. Det kan ikke i sig selv være et mål at undgå stoffer og materialer, som ikke er

fornybare og at undgå ressourcekrævende stoffer og materialer. Holdbarhed, mulighed for genanvendelse, risikohåndtering og anvendelsesmuligheder skal indgå i vurderingen. Det kan ske ved fx at fremme ”closed loops” forretningsmodeller.

**Løsning**

Kemikalieindsatsen skal gives plads til innovative løsninger inden for grøn kemi, hvor der skabes efterspørgsel efter nye løsninger og materialer.

**Løsning**

Endelig er der også behov for at se på anden lovgivning, især transportforordningen for affald. Det skal være lettere at flytte genanvendeligt spild/affald mellem virksomheder og over grænser. Når nye tekniske anvendelsesmuligheder dukker op, skal affaldet kunne bruges som en genanvendelig ressource.

### **3.4 Samarbejde**

En meget væsentlig forudsætning og helt afgørende betingelse for, at en kommende kemikalieindsats kan føre til målene, er samarbejde. Det gælder samarbejde internationalt og mellem landene, samarbejde mellem de forskellige aktører, samarbejde mellem ministerier, såsom Miljøministeriet, Fødevareministeriet, Sundhedsministeriet, Beskæftigelsesministeriet og Vækst- og Erhvervsministeriet. Dertil kommer også et stærkere samarbejde mellem de enkelte kontorer i Miljøstyrelsen. Og endelig er det helt uomgængeligt, at der gøres et betydelig indsats for at styrke og effektivisere samarbejdet i værdikæden. Her vil vi gerne fra erhvervslivet side give udtryk for, at vi vil gøre vores bedste, for at det skal kunne lykkes.

Med venlig hilsen

Dansk Erhverv

Kontaktperson: Miljøpolitisk chef Jakob Zeuthen

Dansk Industri

Kontaktperson: Miljøpolitisk chef Karin Klitgaard

Kemi & Life Science

Kontaktperson: Formand Hans Christian Mengel

Plastindustrien

Kontaktperson: Miljøchef Helle Fabiansen